

Rondom het Veerse Meer

Een gebied met toekomst

Startnotitie

MER / Peilbesluit Veerse Meer

DECEMBER 2005 PROJECTGROEP MER / PEILBESLUIT VEERSE MEER

Rondom het Veerse Meer

Een gebied met toekomst

Startnotitie

MER / Peilbesluit Veerse Meer

INHOUD

1	Inleiding	5
1.1	De problematiek van het Veerse Meer	5
1.2	M.e.r.-procedure/peilbesluit	6
1.3	Plangebied en studiegebied	6
1.4	Belanghebbenden	7
1.5	Doel van de startnotitie	7
1.6	Leeswijzer	7
2	Functies, kwaliteiten en beleid	8
2.1	Functies en kwaliteiten	8
2.2	Streefbeelden Veerse Meer	11
2.3	Natuurwetgeving	12
2.4	Kaderrichtlijn water	13
2.5	Nationaal en regionaal beleid	13
3	Knelpunten en oplossingsrichtingen	14
3.1	Inleiding	14
3.2	Knelpunten in relatie tot het huidige peilbeheer	15
3.3	Oplossingsrichtingen	16
3.4	Randvoorwaarden en uitgangspunten alternatieven	18
4	Te onderzoeken alternatieven	20
4.1	Nulalternatief: het huidige peilbeheer en autonome ontwikkelingen	20
4.2	Alternatief 1: vast hoog peil	21
4.3	Alternatief 2: vast hoog peil met noodscenario	22
4.4	Alternatief 3: laag winterpeil	22
4.5	Meest milieuvriendelijke alternatief	23
4.6	Samenvatting te onderzoeken peilalternatieven	23
5	Te beschrijven effecten	24
5.1	Water	24
5.2	Natuur	25
5.3	Recreatie	25
5.4	Landbouw, visserij en beroepsvaart	26
5.5	Bebouwing en Infrastructuur	26
5.6	Kosten en baten	26
6	Procedure en besluitvorming	27
6.1	Procedure peilbesluit	27
6.2	M.e.r.-procedure	27
6.3	U kunt reageren	28
6.4	Planning	29
6.5	Formeel betrokken partijen en instanties	29
6.6	Overige betrokken partijen	30

Figuur 1: plan en studiegebied

1 Inleiding

1.1 De problematiek van het Veerse Meer

Waterhuishouding afgestemd op landbouw en recreatie

Het Veerse Meer ontstond na afdamming van het voormalige Veerse Gat in 1961. De waterhuishouding van het meer is sinds die tijd afgestemd op de landbouwfunctie van de omliggende landbouwpolders en op de recreatieve functie van het meer in het zomerseizoen. Het peilbeheer dat in de jaren '60 is ingesteld is nog steeds actueel. In de zomer wordt een hoog waterpeil (NAP -0,1 m) ingesteld. Hierdoor beschikken de landbouwgewassen in de omliggende polders over voldoende (grond)water en zijn de omstandigheden voor de recreatievaart op het Veerse Meer gunstig. In de winter wordt het waterpeil 50 cm verlaagd (NAP -0,6 m). Hierdoor kunnen de omliggende polders overtollig (regen)water via de gemalen naar het Veerse Meer afvoeren en kunnen de akkerbouwgronden goed worden bewerkt.

Slechte waterkwaliteit, verstoord ecosysteem en beperking recreatief gebruik

Het onnatuurlijke peilverloop (hoog in de zomer, laag in de winter), de aanvoer van voedselrijk water uit de omliggende polders en de grote schommelingen in het zoutgehalte in het Veerse Meer hebben geleid tot problemen met de waterkwaliteit en een voortdurende disbalans van het ecologisch systeem. Dit heeft zich in het verleden onder meer geuit in een sterke algenbloei en het massaal voorkomen van Zeesla. Bij het verlagen van het winterpeil vallen de oevers en platen droog. Als gevolg van de droogval verdwijnt het bodem- en plantenleven in drooggevalen zone en de rottende zeesla veroorzaakt stankhinder. Het Veerse Meer is in de winter minder aantrekkelijk voor de recreatievaart door de geringe vaardiepte in een deel van het Veerse Meer en de beperkte bereikbaarheid van jachthavens en aanlegvoorzieningen. Geconcludeerd kan worden dat de ecologische en recreatieve potenties van het Veerse Meer onvoldoende worden benut en het gevoerde peilbeheer onvoldoende aansluit bij de functie-eisen en de waardering van de functies van het Veerse Meergebied anno 2005.

Doorlaatmiddel geeft waterkwaliteit en ecosysteem een positieve impuls

In juni 2004 is het doorlaatmiddel Katse Heule in gebruik genomen. Het doorlaatmiddel zorgt voor wateruitwisseling tussen de Oosterschelde en het Veerse Meer. Deze wateruitwisseling heeft een positief effect op de waterkwaliteit en het ecologisch evenwicht van het meer. De grote schommelingen in het zoutgehalte behoren tot het verleden en het Veerse Meer wordt minder voedselrijk. Een jaar na de ingebruikname van het doorlaatmiddel is het water van het Veerse Meer aanzienlijk helderder dan voorheen. Door het doorlaatmiddel is op het Veerse Meer weer een beperkt getij (maximaal 12 cm) aanwezig. Dit heeft naar verwachting een positief effect op de natuurwaarden.

Het probleem van het onnatuurlijke peilverloop is met deze maatregel echter nog niet opgelost.

1.2 M.e.r.-procedure/peilbesluit

Peilaanpassing voor optimalisatie natuur en recreatie

Een deel van de waterhuishoudkundige problemen is verholpen met het doorlaatmiddel. Om de ecologische en recreatieve potenties van het Veerse Meer volledig te benutten en aan te sluiten bij de functies van het gebied is echter meer nodig. Om dit te bereiken is een gewijzigd peilbeheer noodzakelijk.

In 1989 is een beleidsanalyse voor het Veerse Meer opgesteld. Om de knelpunten in het waterbeheer op te lossen werd hierin een vast waterpeil op of dichtbij NAP voorgesteld, in combinatie met een doorlaatmiddel. Het doorlaatmiddel Katse Heule is inmiddels gerealiseerd. Genoemde beleidsanalyse en tevens milieueffectrapport (MER) heeft destijds niet geleid tot een besluit over een gewijzigd peilbeheer.

M.e.r. en peilbesluit

Om het peilbeheer te mogen wijzigen is een peilbesluit voor het Veerse Meer noodzakelijk. In de peilbesluitprocedure worden de effecten, voor- en nadelen van een gewijzigd peilbeheer in beeld gebracht. Een peilverandering van meer dan 16 cm is een activiteit waarvoor het volgen van een m.e.r.-procedure (milieueffectrapportage) verplicht is. Als onderdeel van deze procedure en voorafgaand aan het peilbesluit moet daarom eerst een milieueffectrapport (MER) worden opgesteld. In het MER worden de effecten van een gewijzigd peilbeheer in het Veerse Meer in beeld gebracht. Na het doorlopen van de m.e.r.-procedure neemt Rijkswaterstaat, als waterbeheerder van het Veerse Meer, een peilbesluit.

1.3 Plangebied en studiegebied

Plangebied

Het plangebied (zie figuur 1) bestaat uit het Veerse Meer, de in het meer gelegen eilanden en platen en de buitendijkse gronden langs het meer. De grens van het plangebied wordt gevormd door de oude zeedijken van Walcheren, Noord- en Zuid-Beveland. De Veerse Gatdam vormt de grens met de Noordzee, de Zandkreekdijk de grens met de Oosterschelde. De schutsluizen van Veere scheiden het Veerse Meer van het Kanaal door Walcheren.

Studiegebied

Een aangepast peilbeheer kan effect hebben op de directe omgeving van het plangebied. In een MER worden de omgevingseffecten nadrukkelijk in beeld gebracht. Daarom is het studiegebied groter dan het plangebied. Als studiegebied is gekozen het plangebied en de omliggende polders welke op het Veerse Meer afwateren. Wanneer tijdens het MER blijkt dat de effecten de grenzen van het studiegebied overschrijden, wordt het studiegebied vergroot.

1.4 Belanghebbenden

In het Veerse Meer gebied zijn veel belanghebbenden. Het gaat hierbij om de gebruikers van het gebied. Dat zijn de mensen die in het Veerse Meer gebied wonen, er recreëren en/of voor hun inkomen in meer of mindere mate afhankelijk zijn van het Veerse Meer (o.a. agrariërs, recreatieondernemers, beroepsscheepvaart en –visserij). Ook de natuurbeherende instanties zijn belanghebbend. Er is voor gekozen de belanghebbenden intensief bij de m.e.r.-procedure en de peilbesluitprocedure te betrekken. In hoofdstuk 6 wordt hier nader op ingegaan.

Tijdens het opstellen van de Startnotitie is een informatieavond georganiseerd (d.d. 24 oktober 2005) waar ruim 120 belanghebbenden zijn geïnformeerd en geraadpleegd. De opmerkingen en suggesties zijn voor zover mogelijk in deze Startnotitie verwerkt.

1.5 Doel van de startnotitie

Met het uitbrengen van de startnotitie maakt de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat bekend dat een studie wordt gestart naar de gevolgen van een wijziging in het peilbeheer voor het Veerse Meer. Hiermee worden belanghebbenden geïnformeerd over de voorgenomen activiteit en de beoogde alternatieve oplossingen. Aan de hand van de Startnotitie worden de Commissie m.e.r. en de wettelijke adviseurs (de ministeries van VROM en LNV) tevens verzocht een advies uit te brengen over de richtlijnen voor het MER. In dit advies staan de in de MER te onderzoeken aspecten centraal. Op basis van het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage, de adviezen van de wettelijke adviseurs en de inspraakreacties op deze startnotitie stelt het bevoegd gezag de definitieve richtlijnen vast (in hoofdstuk 6 worden de betrokken partijen/instanties en de procedure nader toegelicht).

1.6 Leeswijzer

In dit inleidende hoofdstuk is de aanleiding en de doelstelling voor een m.e.r. en peilbesluitprocedure beschreven. In hoofdstuk 2 wordt op hoofdlijnen ingegaan op de functies en de kwaliteiten van het Veerse Meer gebied en wordt kort ingegaan op het beleid voor dit gebied. Hoofdstuk 3, 4 en 5 vormen de inhoudelijke kern van deze startnotitie. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de knelpunten gerelateerd aan het peilbeheer en de oplossingsrichtingen. In hoofdstuk 4 worden de alternatieven beschreven die in het MER worden onderzocht. Hoofdstuk 5 geeft een overzicht van de effecten die in het MER worden beoordeeld.

In hoofdstuk 6 tot slot wordt ingegaan op de procedure en de besluitvorming. Daarbij komen tevens de planning en de betrokken partijen aan bod.

2 Functies, kwaliteiten en beleid

Natuur, recreatie, landbouw, beroepsvisserij, scheepvaart (recreatief en beroepsmatig) en wonen vormen de belangrijkste gebruiksfuncties in het Veerse Meergebied. Daarnaast heeft het Veerse Meer een belangrijke functie in de ontwatering en afwatering van de omliggende (landbouw)polders. In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de verschillende functies en kwaliteiten van het gebied. Vervolgens worden de hoofdlijnen van beleid aangeven.

2.1 Functies en kwaliteiten

Het Veerse Meer wordt omringd door de oude zeedijken van Walcheren en Noord- en Zuid-Beveland. De brede buitendijkse zones van het meer bestaan uit een mix van functies. Daarbij zijn de zandige gronden hoofdzakelijke ingericht als recreatie- en natuurgebieden, de meer kleiige gebieden hebben voornamelijk een landbouwkundig gebruik.

Het Veerse Meer in cijfers (bron: Veerse Meer aan de Oosterschelde. RIKZ, 2004)

Oppervlakte Veerse Meergebied	3990 ha
Wateroppervlak bij zomerpeil	2030 ha
Wateroppervlak bij winterpeil	1742 ha
Buitendijkse gronden en eilanden bij zomerpeil	1960 ha
Buitendijkse gronden en eilanden bij winterpeil	2248 ha
Volume meer (inhoud) bij zomerpeil	102 miljoen m ³
Volume meer (inhoud) bij winterpeil	89 miljoen m ³
Gemiddelde waterdiepte	5 m
Maximale waterdiepte	25 m
Lengte	25 km
Breedte	0,2 – 1,6 km
Oppervlakte omliggende polders afwaterend op het Veerse Meer	19335 ha

Waterhuishouding

Het waterbeheer van het Veerse Meer is van oudsher afgestemd op de afwatering van de landbouwgronden in de aangrenzende polders. In de winter wordt een laag waterpeil ingesteld. Daarmee kunnen de gemalen overtollig water uit de polder op het Veerse Meer lozen en daalt de grondwaterstand waardoor het land beter bewerkbaar is. In de zomer wordt het waterpeil verhoogd door Oosterscheldewater in te laten. Het grondwaterpeil stijgt mee, waardoor meer water beschikbaar is voor de gewassen. Daarnaast biedt een hogere waterstand op het Veerse Meer betere mogelijkheden voor de recreatie(vaart).

Sinds medio 2004 is het doorlaatmiddel Katse Heule in gebruik. Hiermee vindt wateruitwisseling plaats tussen het Veerse Meer en de Oosterschelde. Met het doorlaatmiddel zijn de waterpeilen op het Veerse Meer beter te beheeren en is tevens een beperkt getij (ca. 12 cm) geïntroduceerd. De verversing met kwalitatief goed Oosterscheldewater is goed voor de waterkwaliteit. De waterkwaliteit van het Veerse Meer liet voor de ingebruikname van het doorlaatmiddel zeer te wensen over (zie onderstaand tekstkader). Het effect van de wateruitwisseling wordt intensief

gemonitord. Een rapportage van de meetgegevens is op dit moment nog niet beschikbaar (in het MER worden deze resultaten wel meegenomen). De eerste signalen uit het veld wijzen echter op een sterke kwaliteitsverbetering en een toename van het zoutgehalte. Afgelopen zomer was het water merkbaar helderder dan voorheen.

Met behulp van 8 gemalen wordt overtollig water uit de omringende polders naar het Veerse Meer afgevoerd. Daarnaast zijn er ook een aantal gebieden die onder vrij verval op het Veerse Meer lozen. Overtollig water in het Veerse Meer wordt met het doorlaatmiddel Katse Heule op de Oosterschelde geloosd. In zeer natte perioden kan bij laagwater, ook via de schutsluizen in de Zandkreekdijk, water op de Oosterschelde worden geloosd.

Waterkwaliteit vóór ingebruikname van het doorlaatmiddel Katse Heule

Het water van het Veerse Meer is voedselrijk (hoge concentraties aan fosfaat en nitraat). Deze voedselrijkdom wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de aanvoer van voedselrijk polderwater. Ook de geringe wateruitwisseling met de Oosterschelde draagt bij aan de voedselrijkheid van het Veerse Meer. Dit is ongunstig voor het ecologische functioneren en onaantrekkelijk voor de recreanten. Het voedselrijke water leidt in het voorjaar tot een sterke algenbloei en het massaal voorkomen van zeesla. Daarnaast is de diversiteit aan soorten waterdieren en –planten beperkt. Het Veerse Meer wordt gevoed met zoet water vanuit de omliggende polders en zout water vanuit de Oosterschelde. Zout water is zwaarder dan zoet water en zakt naar de bodem. Als gevolg daarvan zijn er 's zomers in het meer twee waterlagen aanwezig, dit wordt stratificatie genoemd. Als gevolg van biologische processen leidt deze stratificatie tot zuurstofloosheid van de bodem in de diepste delen. Dit is nadelig voor het planten- en dierenleven aldaar.

Natuur

Het Veerse Meer gebied bezit belangrijke natuurwaarden. Op de buitendijkse gronden en de diverse eilanden/voormalige zandplaten liggen belangrijke natuurgebieden (bossen, natte graslanden en moerassen). Belangrijke en grotere natuurgebieden zijn de Schotsman, Goudplaat, het krekengebied bij Veere en het gebied rond de Middelplaten/De Piet. Daarnaast is het gebied een belangrijk leefgebied voor de Noordse Woelmuis (prioritaire soort habitatrichtlijn) en voor riet- en kustvogels. Als voormalig Deltawater bezit het gebied tevens waardevolle duinvalleivegetaties. Ook het Veerse Meer zelf en de oevers bezitten belangrijke natuurwaarden. Doordat het meer grote hoeveelheden wintergasten (ganzen, eend-achtigen en steltlopers) herbergt, is het Veerse Meer aangewezen als 'Vogelrichtlijngebied' (zie ook paragraaf 2.3).

De natuurwaarden zijn ook belangrijk voor de belevingswaarde en identiteit van het gebied.

Recreatie

Het Veerse Meer biedt vele recreatieve mogelijkheden: watersport (o.a. zeilen, surfen, waterskiën en kanoën), wandelen, fietsen etc. Daarnaast heeft het Veerse Meer een functie voor de verblijfsrecreatie en de sportvisserij (met name forel). Op drukke dagen vertoeven ca. 25.000 mensen op en rond het Veerse Meer.

Na de afdamming van het Veerse Meer werden de, voor landbouw minder geschikte, gronden ingericht als recreatie- en/of natuurterrein. Met zand dat vrijkwam bij het verbeteren van de vaargeul zijn eilanden aangelegd met onder meer speel- en ligweiden en wandelbossen. Deze eilanden zijn door passantensteigers goed toegankelijk voor watersporters. De dagrecreatie concentreert zich rondom de Veerse Gatdam en het middengebied (Oranjeplaat, De Piet en Schelphoek).

De recreatie is een belangrijke economische pijler in het gebied. Het is van groot belang voor de plaatselijke middenstand en het toeristisch-recreatieve bedrijfsleven in het gebied. In toenemende mate is de recreatie ook van belang als neveninkomsten voor de landbouwsector door verbrede landbouwactiviteiten.

Landbouw

De landbouw, met name akkerbouw, drukt van oudsher een stempel op het gebied. De landbouwsector in het Veerse Meergebied is een belangrijke drager van het landschap. Tarwe, aardappelen en bieten zijn de meest voorkomende gewassen. Daarnaast worden ook gerst, erwten, bonen, graszaad en uien verbouwd.

Noord- en Zuid-Beveland kenmerken zich door de relatief grootschalige verkaveling en een compacte bedrijfsopbouw (percelen in de directe omgeving van bedrijfsgebouwen). Agrarische activiteiten bepalen het karakter van het open landschap. Op Walcheren zijn de bedrijven, door de aard van het landschap, kleiner qua oppervlak, maar zijn er relatief meer (inkomsten uit) nevenactiviteiten.

Beroepsvisserij

Twee beroepsvisseren vissen op het Veerse Meer naar Aal. In het voor- en najaar worden met zogenaamde hokfuike gevestigd, in de zomer met schietfuike. Afhankelijk van het seizoen wordt in ondiep of in dieper water gevestigd. Ongeveer 35% van het totale meeroppervlak kan effectief met fuike worden bevestigd. Vooral in voorjaar en zomer zijn de uitgestrekte zeelavelden een belangrijk voedselgebied voor de Aal.

De intrek van glasaal en rode aal in het voorjaar is relatief gunstig ten opzichte van andere wateren. De algemeen landelijk optredende vermindering van de glasaalintrek is echter ook niet aan het Veerse Meer voorbijgegaan. Bij tegenvallende natuurlijke intrek wordt afhankelijk van de beschikbaarheid en prijs ook glasaal uitgezet.

Wonen

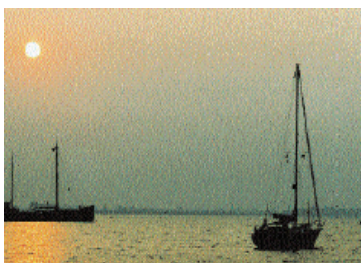
Het Veerse Meergebied is relatief dunbevolkt en kent lage bebouwingsdichtheden. De bevolking concentreert zich in de kernen: Veere, Kamperland, Kortgene, Wolphaartsdijk, Arnhemuiden en Vrouwenpolder. De bestedingen van de recreanten dragen bij aan de instandhouding van de lokale bedrijvigheid en het voorzieningenniveau in de kernen. In de directe nabijheid van het Veerse Meer liggen de steden Middelburg en Goes. Gelet op de toenemende ruimtevraag van met name Middelburg wordt gedacht aan uitbreidingslocaties in de richting van het Veerse Meer.

2.2 Streefbeelden Veerse Meer

Gebiedsvisie Rondom het Veerse Meer (december 2004)

“Het Veerse Meer is een optimaal bereikbaar gebied, dat voor recreanten aantrekkelijke routestructuren heeft, dat gezond water heeft en waar de waterhuishouding voor zowel landbouw als natuur optimaal is. Er is een nieuw recreatief-stedelijk gebied aan toegevoegd dat geen afbreuk doet aan de bestaande stedelijke, ecologische en landschappelijke waarden. Er is meer ruimte voor natuur(-ontwikkeling) dan ooit en er zijn enkele landschappelijke ingrepen gedaan, die het gebied aantrekkelijker maken. Het gebied heeft heel wat ontwikkelingsperspectieven voor een duurzame landbouwstructuur”.

In de gebiedsvisie is gesteld dat een nieuw, vast hoog peil het beste aansluit bij het streefbeeld.

Regionaal Beheersplan Nat 2002 (juli 2002)

“Het Veerse Meer is een robuust, bestendig en duurzaam functionerend ecosysteem met een hoge mate van zelfregulatie met een waterhuishoudkundig regime, waarbij een goed functionerend watersysteem als drager van alle functies duurzaam in stand gehouden kan worden en waarbij optimalisatie van de gebruiksfuncties in onderlinge samenhang gestalte kan krijgen”.

Ook het Beheersplan Nat gaat bij het streefbeeld uit van een vast hoog peil.

De doelstellingen ten aanzien van de ecologie en waterkwaliteit volgens het Regionaal Beheersplan Nat 2002 zijn als volgt:

- Een stabiel, helder, schoon, brak, matig voedselrijk watersysteem waarin perioden van zuurstofloosheid van korte duur zijn.
- De stratificatie beperkt zich tot de diepere putten, het areaal met ondiep water blijft minimaal gelijk en met behulp van (voor)oeververdediging wordt oevererosie tegengegaan.
- In het voorjaar treedt geen overmatige algenbloei op en het aantal giftige algen is minimaal, terwijl de er veel verschillende plant- en diersoorten voorkomen.

2.3 Natuurwetgeving

De natuurwetgeving in Nederland maakt onderscheid naar gebiedsbescherming en soortenbescherming. De gebiedsbescherming valt onder de Natuurbeschermingswet, waaronder de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn. De soortenbescherming valt onder de Flora- en Faunawet.

Gebiedsbescherming

Het Veerse Meer is aangewezen als Natura2000-gebied en valt derhalve onder de Natuurbeschermingswet. Dit houdt in dat voor activiteiten, die schadelijk kunnen zijn voor de instandhoudingdoelen voor deze gebieden, een passende beoordeling moet worden gemaakt van de gevolgen. De beoordeling richt zich hoofdzakelijk op de soorten waarvoor het gebied een belangrijke rol speelt. Het Veerse Meer is aangewezen als Vogelrichtlijngebied voor 21 soorten. Behoud van de huidige populatie of bijdragen aan het behoud van de populatie in het Deltagebied zijn de belangrijkste doelstellingen. Van 14 vogelsoorten is aangegeven dat het Veerse Meer gebied voor deze soorten een beperkte betekenis heeft. Voor de Dodaars, de Fuut, de Kleine Zilverreiger en de Brilduiker heeft het gebied nationale betekenis, voor de Middelste Zaagbek en de Meerkooi zelfs internationale betekenis.

Het Veerse Meer gebied is (nog) niet aangemeld als Habitatrichtlijngebied. De in het gebied voorkomende Noordse Woelmuis is wel een strikt beschermde soort (prioritaire soort Habitatrichtlijn).

Soortenbescherming

De Flora- en Faunawet geldt in heel Nederland. Voor werken die beschermde soorten kunnen verstoren, doden of hun vaste verblijfplaatsen kunnen vernietigen etc. moet een ontheffing worden aangevraagd. Deze ontheffing wordt alleen verleend als de populatie van de soort door de ingreep niet in gevaar komt. Wanneer een gewijzigd peilbeheer naar verwachting negatieve effecten heeft op populaties, moeten mitigerende of compenserende maatregelen worden genomen voor de soort in kwestie. Voor meer algemene soorten is een ontheffing niet noodzakelijk zolang bij de uitvoering voorzorg in acht wordt genomen. Voor soorten die op de Europese lijsten voorkomen of die in Nederland bedreigd zijn, de zogenoemde rode lijst soorten, zijn de regels strikter. Het voorkomen van een dergelijk soort in het Veerse Meer is al bekend. Het gaat hier om de Noordse Woelmuis. Deze soort is een prioritaire soort in de Habitatrichtlijn (de meest strikte bescherming).

2.4 Kaderrichtlijn water

De Europese Kaderrichtlijn water (KRW) is sinds december 2000 van kracht. De KRW heeft als doel dat alle wateren in 2015 in de zogenoemde 'goede toestand' verkeren, het gaat daarbij om zowel een 'goede chemische toestand' als een 'goede ecologische toestand'.

De KRW vereist het opstellen van een beheersplan per stroomgebied. In ieder stroomgebied wordt een status toegekend aan de aanwezige waterlichamen, te weten: natuurlijk, sterk veranderd of kunstmatig. Verder wordt ieder waterlichaam ingedeeld naar een bepaald type. Vanuit deze karakterisering zullen referenties, maatlatten en doelen worden gedefinieerd. Hierbij is de bestaande situatie uitgangspunt.

Het Veerse Meer is aangeduid als sterk veranderd waterlichaam. De referenties, maatlatten en doelen voor het Veerse Meer zijn nog niet vastgesteld. Deze komen naar verwachting in 2006 beschikbaar.

Bij de beschrijving en de beoordeling van de effecten van de in het MER te onderzoeken alternatieven wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de KRW.

2.5 Nationaal en regionaal beleid

Uiteraard wordt bij de ontwikkeling van de alternatieven tevens rekening gehouden met het geldende nationale en regionale beleid. Onderstaand zijn de meest relevante beleidsstukken weergegeven.

Nationaal beleid

- Vierde Nota Waterhuishouding, 1998
- Kabinetsstandpunt Anders Omgaan met Water: 'Waterbeleid in de 21^e eeuw', 2000
- Nota Ruimte: 'Ruimte voor ontwikkeling', Planologische kernbeslissing deel 3, 2004
- Agenda voor een Vitaal Platteland: 'Inspelen op veranderingen', 2004
- Nota Mobiliteit: 'Naar een betrouwbare en voorspelbare bereikbaarheid', 2004

Regionaal beleid

- Provinciale streekplannen en omgevingsplannen
- Deelstroomgebiedsvisie Zeeland
- Integraal Waterbeheersplan waterschap Zeeuwse Eilanden
- Bestemmingsplannen

3 Knelpunten en oplossingsrichtingen

3.1 Inleiding

In hoofdstuk 1 is reeds geconstateerd dat het onnatuurlijke peilverloop (hoog zomerpeil, laag winterpeil) van het Veerse Meer en de grote voedselrijkdom (hoge concentraties aan fosfaten en nitraten) van het water leiden tot problemen met de waterkwaliteit en het ecologisch systeem voortdurend uit evenwicht brengen.

De wateruitwisseling met de Oosterschelde heeft, sinds de ingebruikname van doorlaatmiddel Katse Heule in 2004, een positief effect laten zien op de waterkwaliteit en het ecologisch evenwicht. Met de afkoppeling van polderwater (zie kader) kan de waterkwaliteit verder verbeteren.

Afkoppelen polderwater

Het voedselrijke polderwater dat via gemalen naar het Veerse Meer wordt afgevoerd, heeft een negatief effect op de waterkwaliteit van het Veerse Meer (hoge concentraties aan fosfaat en nitraat). Vanuit het oogpunt van de waterkwaliteit is het wenselijk dat het voedselrijke polderwater niet langer volledig naar het Veerse Meer wordt afgevoerd, maar voor een deel wordt geloosd op de Oosterschelde en/of het Kanaal door Walcheren. Het Oosterscheldewater is voedselarm, toevoer van een deel van het voedselrijke polderwater is goed voor het ecologisch functioneren van de Oosterschelde.

De voor het afkoppelen van het polderwater noodzakelijke aanpassing van het watersysteem (inclusief de bouw van nieuwe gemalen en ontlasting van bestaande gemalen) vergt een grote financiële inspanning. Daarom is vooralsnog besloten om eerst het effect van het doorlaatmiddel op de waterkwaliteit af te wachten, voordat de planvorming voor gemaalverplaatsing wordt opgestart. Als zich een gelegenheid voordoet waarbij verplaatsing van een gemaal gecombineerd kan worden met andere werkzaamheden, wordt deze mogelijkheid wel meegenomen. Zo wordt in combinatie met de aanpassing van de N57 een nieuwe gemaal gebouwd dat loost op het Kanaal door Walcheren. Het gemaal Oostwatering loost hierdoor onder normale omstandigheden niet meer op het Veerse Meer. In extreem natte situaties wordt het gemaal Oostwatering als noodgemaal ingeschakeld en wordt polderwater op het Veerse Meer uitgeslagen.

Een deel van de waterhuishoudkundige problemen in het Veerse Meer is met de ingebruikname van het doorlaatmiddel Katse Heule opgelost. Een belangrijk deel van de knelpunten heeft echter een relatie met het gevoerde peilbeheer. In de volgende paragraaf worden deze knelpunten beschreven. Vervolgens wordt in de daaropvolgende paragrafen ingegaan op de oplossingsrichtingen en de in het MER te onderzoeken peilalternatieven.

3.2 Knelpunten in relatie tot het huidige peilbeheer

Uit vooronderzoek (o.a. Beleidsanalyse/MER, 1989; Globale effectanalyse, 2003; Monitoring, 2005) blijkt dat – ook na ingebruikname van het doorlaatmiddel Katse Heule - het peilbeheer tot de volgende knelpunten leidt:

- de wateruitwisseling met de Oosterschelde is niet optimaal;
- in de droogvallende oeverzone kan zich geen goed ontwikkelde vegetatie en geen stabiel bodemleven ontwikkelen;
- een deel van de natuurgebieden heeft te maken met verdroging;
- de belevings- en gebruikswaarden van het Veerse Meer voor de recreatie en scheepvaart zijn niet optimaal.

Wateruitwisseling met de Oosterschelde

De wateruitwisseling met de Oosterschelde voldoet in de zomer, in de winter echter wordt de wateruitwisseling beperkt door het lage winterpeil. Het doorlaatmiddel is ontworpen op een waterpeil in het Veerse Meer van NAP –0,1 m. Bij een dergelijk peil kan het doorlaatmiddel per getijdenbeweging het langste open staan, waardoor de wateruitwisseling met de Oosterschelde maximaal is. Dan wordt het voedselrijke water van het Veerse Meer het beste gemengd met voedselarmer Oosterscheldewater.

Het huidige winterpeil is rond NAP –0,6 m. Bij dit relatief lage peil ten opzichte van het gemiddelde waterpeil op de Oosterschelde kan het doorlaatmiddel slechts een beperkte tijd functioneren (open staan). Als het doorlaatmiddel langer open staat kan het lagere winterpeil immers niet worden gehandhaafd. Hierdoor is er minder wateruitwisseling en daardoor ook minder menging met Oosterscheldewater.

Oeverzones

De oeverzones van kustwateren zijn gewend aan de dagelijkse schommelingen van het peil als gevolg van het getij. De in deze zone levende planten en dieren hebben zich aangepast aan deze dynamiek en zijn er voor een deel zelfs van afhankelijk. Kustwateren kennen van nature geen verschil in zomer en winterpeil. Het ecologisch systeem is niet aangepast aan seizoensgebonden fluctuaties.

Door het instellen van een laag winterpeil in het Veerse Meer verdwijnt als gevolg van langdurige droogval een groot deel van de planten en de (bodem)dieren in de zone tussen NAP en NAP –0,7 m. De in deze zone levende plant- en diersoorten (zoals wormen en schelpdieren) zijn echter wel zeer belangrijk voor het ecologisch functioneren van het Veerse Meer. Deze zone is bijvoorbeeld essentieel voor de voedselvoorziening voor (water)vogels en als paaiplaats voor vissen. Bij het verlagen van het waterpeil in het najaar valt deze zone tussen NAP en NAP –0,7 m droog. Wanneer het peil in het voorjaar wordt verhoogd, moet de drooggevallen oeverzone steeds opnieuw door de planten en dieren worden gekoloniseerd. In de jaarlijks droogvallende oeverzone kan zich geen stabiel en goed ontwikkeld planten- en (bodem)dierenleven vestigen.

Verdroging natuurgebieden

Grondwaterafhankelijke natuurgebieden kunnen te maken krijgen met verdroging als gevolg van het lage winterpeil. De natuurwaarden op de eilanden en de buitendijkse gronden langs het Veerse Meer zijn afhankelijk van grondwater. Veel van de kenmerkende planten en diersoorten hebben vochtige omstandigheden en hoge grondwaterstanden nodig. In een natuurlijke situatie zijn de grondwaterstanden in de zomer relatief laag, in de winter relatief hoog.

De grondwaterstanden worden voor een groot deel bepaald door neerslag en de waterpeilen van het oppervlaktewater. Via de bodem staat het oppervlaktewater in verbinding met het grondwater. Als gevolg van het lage winterpeil in het Veerse Meer, dalen 's winters de grondwaterstanden in de direct omliggende binnen- en buitendijkse gronden. In perioden met weinig neerslag in de winter kunnen plant- en diersoorten die afhankelijk zijn van hoge grondwaterstanden te maken krijgen met verdroging.

Belevings- en gebruikswaarden recreatie en scheepvaart

Eind oktober wordt het waterpeil op het Veerse Meer verlaagd tot een peil rond NAP -0,6 m. Daarbij valt de oeverzone droog en sterft de Zeesla af. Het wegrotten van dit wier veroorzaakt stankoverlast. Bij een laag winterpeil zijn ook de jachthavens en aanlegplaatsen voor de pleziervaart minder goed bereikbaar, waardoor het recreatieseizoen wordt beperkt. Dit vermindert de belevingswaarde en de gebruikswaarde van het gebied.

3.3 Oplossingsrichtingen

De verwachting is dat een gewijzigd peilbeheer, afhankelijk van de wijze waarop het beheer wordt aangepast, in meer of mindere mate bijdraagt aan:

- het verbeteren van de wateruitwisseling met de Oosterschelde in de winter;
- een oeverzone met een stabiel bodemleven en een goed ontwikkelde vegetatie;
- het beperken van de verdroging in natuurgebieden;
- het verbeteren van de gebruikswaarden van het Veerse Meer voor de recreatie en de scheepvaart.

In het MER zullen de verschillende peilalternatieven worden onderzocht op hun effecten voor de natuur, de recreatie en het waterbeheer. Daarbij zullen nadrukkelijk ook de mogelijke negatieve effecten voor de afwatering, de grondwaterstanden en de verzilting in beeld worden gebracht.

Verbeteren wateruitwisseling Oosterschelde

Bij het ontwerp van het doorlaatmiddel is rekening gehouden met een hoog waterpeil op het Veerse Meer. Als gevolg daarvan functioneert het doorlaatmiddel bij het huidige lage winterpeil niet optimaal. De wateruitwisseling kan verbeteren door verhoging van het winterpeil. Hiermee kan naar verwachting de waterkwaliteit en het ecologisch functioneren van het Veerse Meer verder worden verbeterd en de getijdendynamiek verder wordt versterkt.

Oeverzone met stabiel bodemleven en goed ontwikkelde vegetatie

Door het onnatuurlijke en grote verschil tussen het zomer- en het winterpeil, valt de oeverzone (inclusief de eilanden en platen) tussen NAP en NAP -0,7 m in de winter droog. Met alle negatieve gevolgen voor het bodemleven en de vegetatie van dien. De omvang van de zone die 's winters droogvalt neemt af naarmate het winterpeil hoger wordt. Bij een winterpeil dat gelijk is aan het zomerpeil treedt er geen seizoensgebonden droogval van de oeverzone meer op.

Beperken verdroging natuurgebieden

De vegetatie in de natuurgebieden in en om het Veerse Meer is veelal grondwaterafhankelijk. Bij een verlaging van het waterpeil op het Veerse Meer in de winter kampt een deel van de natuurgebieden met verdroging. Verhoging van het winterpeil leidt tot hogere grondwaterstanden en daarmee tot een beperking van de verdroging.

Verbeteren gebruikswaarden recreatie

Bij het verlagen van het waterpeil in het najaar vallen de zeeslavelden droog. De drooggevallen, rottende zeesla veroorzaakt de nodige stankhinder. Als het waterpeil in het najaar niet wordt verlaagd, zakt de afstervende Zeesla naar de bodem en blijft stankhinder in het algemeen achterwege.

De voorzieningen voor de recreatievaart (jachthavens en aanlegplaatsen) zijn bij het zomerpeil goed bereikbaar en een groot deel van het Veerse Meer heeft dan voldoende diepgang voor de recreatievaart. Wanneer het winterpeil wordt ingesteld, zijn de voorzieningen minder goed toegankelijk voor schepen met een grote diepgang. Ook zijn delen van het Veerse Meer door de verminderde waterdiepte niet meer bevaarbaar. Bij verhoging van het winterpeil treden deze belemmeringen niet meer op.

3.4 Randvoorwaarden en uitgangspunten alternatieven

Bandbreedte peilalternatieven

De bandbreedte van de te onderzoeken peilalternatieven ligt binnen de grenzen van het bestaande peilbeheer. Dat wil zeggen tussen NAP en NAP $-0,7$ m. Vooronderzoek leert dat de bestaande knelpunten binnen deze peilgrenzen kunnen worden opgelost. Doordat peilen boven NAP of onder NAP $-0,7$ m fysische en infrastructurele belemmeringen veroorzaken, is ervoor gekozen geen alternatieven buiten de bestaande peilgrenzen te onderzoeken.

De gekozen peilalternatieven zijn in beginsel mogelijk met de bestaande waterhuishoudkundige infrastructuur. In het MER wordt gezien in hoeverre aanpassingen aan deze infrastructuur noodzakelijk zijn. Daarbij moet gedacht worden aan eventueel noodzakelijke aanpassing aan de gemalen en de oeververdediging.

Hoog zomerpeil, variatie in peilbeheer winter

Alle alternatieven gaan uit van een hoog zomerpeil. Dat wil zeggen een peil rond NAP $-0,1$ m, gelijk aan huidige situatie. Uit de in 1989 uitgevoerde m.e.r.-studie blijkt dat een lager zomerpeil niet bijdraagt aan de oplossing van de waterhuishoudkundige knelpunten. Daarnaast leidt een lager zomerpeil tot lagere grondwaterstanden in (een deel van) de omliggende polders, terwijl de akkerbouwgewassen gedurende de

zomer voor hun watervoorziening zijn gebaat bij een hoge grondwaterstand. Met een hoog zomerpeil zijn de jachthavens en aanlegplaatsen goed bereikbaar en is ook de bevaarbaarheid (diepgang) van het meer optimaal voor de (recreatie)scheepvaart. Verlaging van het zomerpeil is daarom ook vanuit recreatieoogpunt ongewenst.

Met name de verhoging van het winterpeil draagt bij aan het benutten van ecologische en recreatieve potenties van het gebied. Naast deze verwachte positieve effecten heeft verhoging van het winterpeil in een deel van het Veerse Meer gebied mogelijk ook negatieve consequenties voor de bestaande grondgebruikfuncties. Hierbij valt te denken aan vernatting en verzilting voor de landbouw of grondwateroverlast voor bebouwing. Om deze reden wordt bij de peilalternatieven gevarieerd in het winterpeil.

Overige uitgangspunten

Naast de bovenbeschreven randvoorwaarden wordt er bij de verschillende peilalternatieven van uitgegaan dat:

- de polders via de bestaande poldergemalen op het Veerse Meer blijven lozen (m.u.v. gemaal Oostwatering);
- de bodembescherming bij uitstroomopening van het doorlaatmiddel Katse Heule is aangepast, waardoor de capaciteit volledig kan worden benut (in de huidige situatie wordt de capaciteit niet volledig benut om erosie te voorkomen);
- het getij op het Veerse Meer bij een peil van NAP $-0,1$ m ca. 12 cm bedraagt en ca. 6 cm bij een peil van NAP $-0,6$ m.

Autonomen ontwikkelingen

In het kader van de Gebiedsvisie Rondom het Veerse Meer wordt een groot aantal onderzoeks- en uitvoeringsprojecten uitgevoerd. Deze zijn opgenomen in het zogenoemde “projectenboek”.

De voor het MER meest relevante ontwikkelingen zijn:

- Onderzoek naar de commerciële ontwikkelingsmogelijkheden op de hoger gelegen buitendijkse gebieden.
- Kwaliteitsverbetering van de openbare recreatieve voorzieningen rondom het Veerse Meer (o.a. verbetering, vervanging en uitbreiding van openbare aanlegsteigers en nieuwe steigers t.b.v. van de sportvisserij, herinrichting van recreatie-eilanden en aanleg van de strandjes Schelphoek, Geersdijk, en Meerkoet).
- Plan van aanpak ‘hot spot’ de Veerse Dam (o.a. optimalisatie fiets- en wandelinfrastructuur, vergroting ‘Walcherens’ strand, concentratie van voorzieningen en natuurherstel).
- Waterkwaliteitsverbetering Veerse Meer (o.a. afkoppelen polderwater Walcheren door uitbreiding/vervanging gemaal Boreel, verplaatsing gemaal Oostwatering naar zuidzijde sluiscomplex en verminderen waterverontreiniging door watersport).
- Vaarinfrastructuur (o.a. verbetering afstemming beroeps- en recreatievaart en verleggen westelijke snelle motorbotenbaan).
- Plan van aanpak “hot spot” de Veerse Dam.
- Planvorming Oranjeplaat-Ornajepolder.

Referentiejaar 2015

Het referentiejaar voor het MER en het peilbesluit is 2015. Dat betekent dat de effecten van de verschillende alternatieven in beeld worden gebracht voor de periode tot en met 2015. De effecten van de verschillende alternatieven worden vergeleken met het nulalternatief (= huidige situatie inclusief autonome ontwikkelingen tot en met 2015). Bij de beschrijving van de effecten wordt rekening gehouden met het vastgestelde beleid en de realisatie van vastgestelde beleidsmaatregelen tot 2015. Het jaar 2015 is ook het jaar waarin het Veerse Meer conform het de Kaderrichtlijn Water in de zogenoemde goede ecologische toestand zou moeten verkeren.

Het peilbesluit wordt opgesteld voor de periode 2007-2015. In deze periode kunnen de voor aanpassing van het peilbeheer noodzakelijke maatregelen worden genomen. De noodzakelijke maatregelen zullen uit het MER blijken. Gedacht kan worden aan eventuele aanpassing van gemalen, oeververdediging, scheepvaartfaciliteiten en de detailafwatering van de agrarische en recreatiegronden. In de periode 2007-2015 kan stapsgewijs worden toegewerkt naar het peilalternatief waartoe in de m.e.r- en peilbesluit-procedure wordt besloten. De verwachting is dat dit peilbeheer uiterlijk in 2015 operationeel is of zoveel eerder als praktisch mogelijk is.

4 Te onderzoeken alternatieven

Op basis van de in hoofdstuk 3 beschreven randvoorwaarden en uitgangspunten zijn vier peilalternatieven geformuleerd. Deze worden in het MER op hun effecten onderzocht.

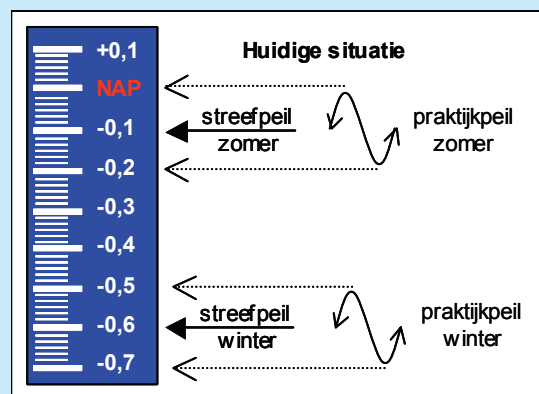
Bij de beschrijving van de alternatieven is aangegeven van welke streefpeilen hierbij wordt uitgegaan. Doordat het Veerse Meer een dynamisch watersysteem is, schommelen de waterpeilen in de praktijk rondom deze streefpeilen. Dit is toegelicht in onderstaand kader.

Een dynamisch peil in het Veerse Meer

In het Veerse Meer wordt in de huidige situatie gestreefd naar een zomerpeil van NAP –0,1 m en een winterpeil van NAP –0,6 m. Dit wekt de suggestie dat er sprake is van een vast peil. In werkelijkheid schommelt de waterstand rondom de genoemde peilen. Deze schommeling is het gevolg van het getij en de weersomstandigheden.

Sinds de ingebruikname van het doorlaatmiddel Katse Heule is in het Veerse Meer weer in beperkte mate sprake van getij. Door de besturing van het doorlaatmiddel (open of dicht) is de schommeling door het getij op het Veerse Meer gemiddeld 12 cm (6 cm onder en boven het streefpeil). Overtollig water uit de omliggende polders wordt via de gemalen naar het meer afgevoerd, dit heeft invloed op het waterpeil van het Veerse Meer. In perioden met veel neerslag is deze aanvoer hoog, in droge perioden is deze aanvoer laag. Ook de wind veroorzaakt een schommeling in de waterstand.

Door alle invloeden heeft het Veerse Meer een dynamisch peil. In de zomer varieert het peil tussen NAP en NAP –0,2 m. Het doorlaatmiddel wordt zodanig bediend dat het peil in de praktijk tussen

NAP en NAP –0,1 m ligt. Alleen als extreem veel neerslag wordt verwacht wordt het peil incidenteel tot NAP –0,2 m verlaagd. In de winter schommelt het peil tussen NAP –0,7 m en NAP –0,5 m. Alleen in extreme perioden kan het peil in de winter tijdelijk boven NAP –0,6 m komen.

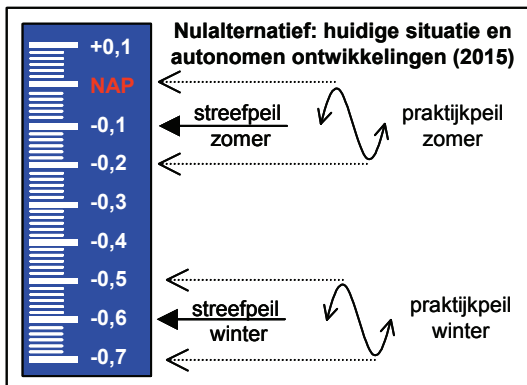
Voor het Veerse Meer wordt gesproken van een:

- **Streefpeil:** de waterstand waarop het peilbeheer zich richt;
- **Praktijkpeil:** de schommeling in de waterstand ten opzichte van het streefpeil.

4.1 Nulalternatief: het huidige peilbeheer en autonome ontwikkelingen

In een MER wordt de huidige situatie inclusief de autonomen ontwikkelingen (zie paragraaf 3.4) altijd als een van de te onderzoeken alternatieven meegenomen. Het nulalternatief kan worden beschouwd als de referentie voor de peilalternatieven. Dit alternatief gaat uit van de voorzetting van het huidige peilbeheer en beleid inclusief de realisatie van het vastgestelde beleid tot 2015.

In dit alternatief wordt uitgegaan van een streefpeil in de zomer van NAP –0,1 m en in de winter (1 nov. - 1 april) van NAP –0,6 m.

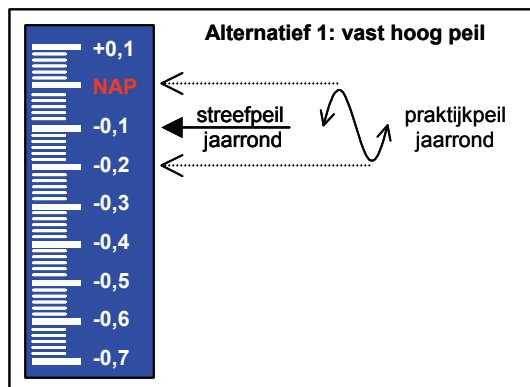
In dit alternatief wordt er verder van uitgegaan dat er niets verandert aan:

- de capaciteit van de gemalen die op het Veerse Meer lozen;
- de grondwaterstanden in de omliggende polders;
- de bergingscapaciteit van het Veerse Meer;
- het risico van verzilting van het grondwater;
- het risico op (grond)wateroverlast op de buitendijks gelegen bebouwing, landbouw- en recreatiegronden;

4.2 Alternatief 1: vast hoog peil

Dit alternatief richt zich op de natuurwaarden en het recreatief gebruik van het Veerse Meer. Het voorgestelde streefpeil is gedurende het gehele jaar NAP –0,1 m. Dit komt overeen met het streefbeeld uit de Gebiedsvisie Rondom het Veerse Meer en benadert de natuurlijke situatie het meest.

Dit alternatief heeft dus geen verschil in zomer- en winterpeil. Hierdoor valt de oeverzone van het meer (inclusief delen van de eilanden en platen) in de winter niet meer droog. De huidige negatieve effecten van droogval voor het bodemleven en de vegetatie treden in dit alternatief niet meer op. Ook stankoverlast door rottende Zeesla treedt in het algemeen niet meer op. De zone met ondiep water is van groot belang voor het ecologisch functioneren en de natuurwaarden. Het areaal ondiep water is bij dit alternatief maximaal.

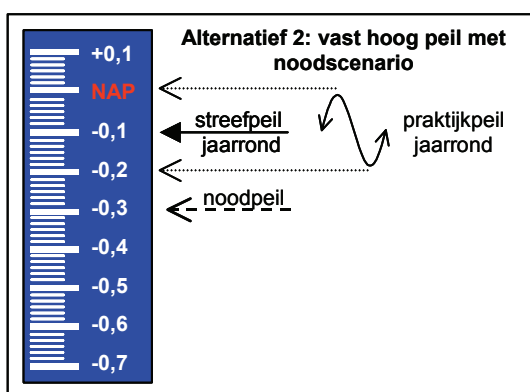
Met een hoog winterpeil zijn de jachthavens en aanlegplaatsen, in tegenstelling tot de huidige situatie, ook in de winter goed bereikbaar en hebben grote delen van het Veerse Meer het hele jaar voldoende vaardiepte voor de (recreatie)scheepvaart.

De gevolgen van een hoog winterpeil voor de afwatering van de omliggende polders en de effecten op het grondwatersysteem (grondwaterstanden en verzilting) zijn belangrijke aandachtspunten. Voldoende pompcapaciteit van de gemalen en de beschikbare bergingscapaciteit van het Veerse Meer in perioden met zeer veel neerslag is een punt van zorg.

4.3 Alternatief 2: vast hoog peil met noodscenario

Dit alternatief sluit in hoofdlijnen aan bij alternatief 1 en richt zich daarnaast op de waterbeheersing bij extreem veel neerslag.

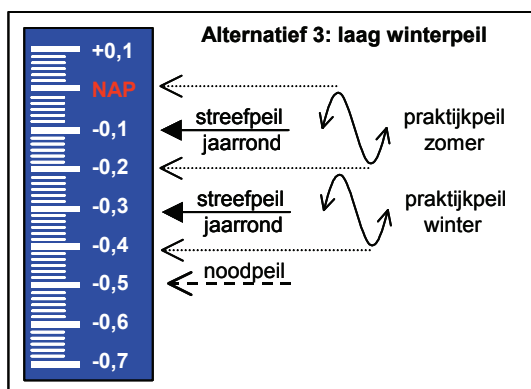
Ook in dit alternatief wordt gedurende het gehele jaar een hoog streefpeil van NAP -0,1 m voorgesteld. Echter wanneer, op basis van de weersverwachtingen, een grote aanvoer van polderwater naar het Veerse Meer wordt verwacht, wordt het streefpeil tijdelijk verlaagd tot NAP -0,3 m (= noodpeil). Hierdoor krijgt het Veerse Meer tijdelijk 20 cm extra bergingscapaciteit. Dit komt de afwatering van de omliggende polders ten goede en vermindert de kans op wateroverlast. Een tijdelijke verlaging van het streefpeil met 0,2 m heeft naar verwachting geen onaantoonbare gevolgen voor aangemeerde plezierjachten. Tijdens het noodpeil wordt het

doorlaatmiddel zodanig bediend dat er geen getij optreedt. In het MER zal worden ingegaan op de frequentie waarmee het noodpeil nodig is, de benodigde tijd om het peil te verlagen en de duur dat het peil laag is. De gevolgen van een hoog winterpeil voor de afwatering van de omliggende polders en de effecten op het grondwatersysteem (grondwaterstanden en verzilting) zijn belangrijke aandachtspunten. Voldoende pompcapaciteit van de gemalen is een punt van zorg.

4.4 Alternatief 3: laag winterpeil

Dit alternatief houdt rekening met de landbouwbelangen, waarbij tevens rekening wordt gehouden met het verbeteren van het ecologisch functioneren en de natuur- en recreatiewaarden van het Veerse Meer. Het voorgestelde streefpeil in de zomer is NAP -0,1 m, in de winter NAP -0,3 m. Hierdoor wordt de bergingscapaciteit van het Veerse Meer in de winter groter, terwijl de kans op verzilting van omliggende polders wordt beperkt. De grondwaterstand in de winter is hoger dan in de huidige situatie, maar lager dan in de alternatieven 1 en 2. Naar verwachting blijft de bewerkbaarheid van de akkers voldoende. Met een streefpeil van NAP -0,3 m wordt vernatting van de laagstgelegen landbouwgronden, recreatieterreinen, bebouwing en infrastructuur zoveel mogelijk voorkomen. Ook bij dit alternatief kan op basis van de

weersverwachtingen het streefpeil in de winter tijdelijk met 20 cm worden verlaagd (= noodpeil). Hiermee vermindert de kans op wateroverlast in de omliggende polders in perioden met hevige neerslag. Een tijdelijke verlaging van het streefpeil met 0,2 m heeft naar verwachting geen onaantoonbare gevolgen voor aangemeerde plezierjachten. Door het verschil in zomer- en winterpeil valt een deel van de oeverzone (inclusief eilanden en platen) in de winter droog. Het areaal dat droogvalt is echter beperkter dan bij het nulalternatief.

4.5 Meest milieuvriendelijke alternatief

Het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA) is het alternatief waarbij de meeste positieve milieueffecten zijn te verwachten en de maatregelen die het milieu negatief beïnvloeden zoveel mogelijk worden gecompenseerd en/of verzacht.

Het MMA kan pas worden opgesteld op het moment dat de effecten van de peilalternatieven bekend zijn. Op dit moment is de verwachting dat alternatief 1 met een aantal aanvullende maatregelen het meest in de buurt van het MMA zal komen. Deze aanvullende maatregelen kunnen bijvoorbeeld bestaan uit het optimaliseren van de oeverinrichting en het afkoppelen van voedselrijk polderwater.

4.6 Samenvatting te onderzoeken peilalternatieven

In onderstaande tabel zijn de verschillende alternatieven samengevat.

Alternatief	Streefpeil zomer	Streefpeil winter	Noodpeil winter	Doelstelling
Nulalternatief	NAP -0,1 m	NAP -0,6 m	n.v.t.	• handhaven huidige situatie
Alternatief 1: Vast hoog peil	NAP -0,1 m	NAP -0,1 m	n.v.t.	▪ optimaliseren ecologisch functioneren ▪ optimaliseren natuur-en recreatiewaarden
Alternatief 2: Vast hoog peil met noodscenario	NAP -0,1 m	NAP -0,1 m	NAP -0,3 m	▪ optimaliseren ecologisch functioneren ▪ optimaliseren natuur- en recreatiewaarden ▪ optimaliseren waterbeheersing bij zeer veel neerslag in de winter
Alternatief 3: Laag winterpeil	NAP -0,1 m	NAP -0,3 m	NAP -0,5 m	▪ tegemoetkomen aan landbouwbelangen ▪ verbeteren ecologisch functioneren ▪ verbeteren natuur- en recreatiewaarden ▪ optimaliseren waterbeheersing bij zeer veel neerslag in de winter
MMA	nader te bepalen	nader te bepalen	nader te bepalen	▪ meest optimale milieu- en naturomstandigheden

5 Te beschrijven effecten

Om de potenties van natuur en recreatie optimaal te benutten wordt voorgesteld het peilbeheer van het Veerse Meer aan te passen. Aanpassing van het peilbeheer kan de gebruiksfuncties in het Veerse Meergebied beïnvloeden. In het MER worden de effecten van een gewijzigd peilbeheer in het Veerse Meer in beeld gebracht.

In dit hoofdstuk is voor de functies water, natuur, recreatie, landbouw, visserij, beroepsvaart, bebouwing en infrastructuur aangegeven op welke aspecten en criteria bij de effectbeschrijving in het wordt ingegaan.

5.1 Water

Wijziging van het peilbeheer heeft een direct effect op de waterbeheersing en het (grond)watersysteem in het Veerse Meergebied. In het MER wordt gekeken naar de effecten voor waterkwaliteit, de waterkwantiteit, het grondwater en de veiligheid.

Aspect	Bij effectbeschrijving ingaan op:
Waterkwaliteit	▪ zoutgehalten ▪ zuurstofconcentraties ▪ nutriëntenconcentraties (mate van voedselrijkheid) ▪ bestrijdingsmiddelen
	▪ diepte spronglaag (m.b.t. stratificatie) ▪ areaal met zuurstofloosheid (m.b.t. stratificatie)
	▪ KRW-doelstellingen
Waterkwantiteit	▪ waterbalans
	▪ wateruitwisseling met Oosterschelde
	▪ boezemfunctie Veerse Meer ▪ afwatering omliggende polders ▪ extreme waterafvoerscenario's (WB21-norm)
Grondwater	▪ grondwaterstromen (binnen- en buitendijks) ▪ grondwaterstanden i.r.t. vernatting/verdroging (binnen- en buitendijks) ▪ verzilting/verzoeting (binnen- en buitendijks)
Veiligheid	▪ stabiliteit van de waterkering
	▪ kruiend ijs

5.2 Natuur

Het watersysteem is bepalend voor de bestaande natuurwaarden en de natuurpotenties in het Veerse Meergebied. Wijzigingen in het peilbeheer hebben daarmee effecten voor de natuur in het gebied. In het MER worden de effecten beschreven voor de nu voorkomende plant- en diersoorten en de kwaliteit van hun leefgebied. Daarnaast wordt specifiek ingegaan op de effecten voor de wettelijke beschermende plant- en diersoorten.

Aspect	Bij effectbeschrijving ingaan op:
Ecologie	▪ fyto- en zoöplankton ▪ macrobenthos ▪ waterplanten, wieren en oevervegetaties ▪ vispopulaties ▪ vogels
	▪ morfologie oeverzone ▪ vegetatie oeverzone ▪ voedselbeschikbaarheid voor vogels
	▪ verspreiding Japanse Oester ▪ aantasting natuurwaarden door Japanse Oester
Beschermden soorten	▪ instandhoudingsdoelstelling van beschermde soorten vanuit de natuurbeschermingswet en de Vogel- en Habitatrichtlijn (voor de Vogelrichtlijn zijn dat onder andere Brandgans, Middelste Zaagbek, Smient en Meerkooi).
	▪ instandhoudingsdoelstelling van beschermde soorten vanuit de Flora- en Faunawet (waaronder Noordse Woelmuis) ▪ noodzakelijke ontheffing, compensatie en mitigatie

5.3 Recreatie

De recreatiewaarden van het Veerse Meer zijn watergebonden. In het MER wordt ingegaan op de effecten van peilaanpassing voor recreatievaart, strand- en verblijfsrecreatie en sportvisserij.

Aspect	Bij effectbeschrijving ingaan op:
Recreatievaart	▪ bevaarbaarheid en de bereikbaarheid van haven- en aanlegvoorzieningen
Strandrecreatie	▪ hinder door Zeesla en de Japanse Oester
	▪ zwemwaterkwaliteit en de omstandigheden voor sportduiken
Verblijfsrecreatie	▪ ontwatering van recreatieve bebouwing
Sportvisserij	▪ soortensamenstelling en –dichtheid (o.a. forel, rondvis en platvis)

5.4 Landbouw, visserij en beroepsvaart

De beroepsgroepen landbouw, visserij en de beroepsvaart zijn in belangrijke mate afhankelijk van de waterbeheersing in het Veerse Meergebied.

Aspect	Bij effectbeschrijving ingaan op:
Landbouw	▪ grondwaterstanden en de zoutgehaltes ter plaatse van landbouwpercelen ▪ vraatschade door vogels ▪ gewasopbrengsten
Beroepsvisserij	▪ bevisbaarheid ▪ vistrek (intrek glasaal, uittrek schieraal) ▪ vispopulaties (inclusief schelpdieren)
Beroepsvaart	▪ toegankelijkheid en veiligheid ▪ stremming van de Zandkreeksluis ▪ beperking van de diepgang bij een relatief laag peil ▪ golfslag en lokale peilwisselingen in jachthavens bij passeren van schepen

5.5 Bebouwing en Infrastructuur

Wijziging van het peilbeheer heeft invloed op de grondwaterstanden. Stijging van de grondwaterstand kan grondwateroverlast veroorzaken en kan de stabiliteit van de bebouwing en de infrastructuur beïnvloeden.

Aspect	Bij effectbeschrijving ingaan op:
Bebouwing en infrastructuur	▪ ontwatering van bebouwing en infrastructuur

5.6 Kosten en baten

Naast de effecten van de peilalternatieven op de verschillende in het gebied aanwezige functies wordt in het MER tevens ingegaan op de kosten en de baten. De kosten en de baten zijn voor de besluitvorming een belangrijk criterium. Ten behoeve van het MER zal een kentallen-kosten-baten-analyse worden uitgevoerd.

Aspect	Bij effectbeschrijving ingaan op:
Kosten	Investerings- en beheerskosten bij de verschillende peilalternatieven voor: ▪ waterhuishoudkundige maatregelen ▪ compenserende en mitigerende maatregelen voor de gebruiksfuncties ▪ schade voor de gebruiksfuncties
Baten	Baten bij de verschillende peilalternatieven voor: ▪ natuur ▪ recreatie ▪ landbouw, visserij en scheepvaart

6 Procedure en besluitvorming

6.1 Procedure peilbesluit

Mede op grond van de milieueffectrapportage zal Rijkswaterstaat een besluit nemen over het te voeren peilbeheer voor het Veerse Meer. Het MER en het ontwerp-peilbesluit zullen gelijktijdig ter inzage worden gelegd. Na de inspraakperiode zal het besluit worden vastgelegd in het peilbesluit Veerse Meer.

6.2 M.e.r.-procedure

De m.e.r.-procedure voor het Veerse Meer start formeel met het uitbrengen van deze startnotitie. Directoraat-Generaal Water (DGW) zal, als gedelegeerd bevoegd gezag, de startnotitie publiceren. Na publicatie is er gedurende 6 weken de mogelijkheid tot inspraak. Binnen 9 weken na openbare kennisgeving brengt de Commissie voor de milieueffectrapportage advies uit over de inhoud van de richtlijnen. Op basis van deze adviesrichtlijnen stelt het Bevoegd Gezag de richtlijnen vast. Aan de hand van deze richtlijnen wordt het MER opgesteld.

Na aanvaarding van het MER door het Bevoegd Gezag wordt het MER gepubliceerd, waarvan kennisgeving wordt gedaan in dag-, nieuws- of huis-aan-huisbladen en in de Staatscourant. Het MER wordt op verschillende plaatsen ter inzage gelegd.

Tevens wordt het MER in deze periode ter toetsing aangeboden aan de Commissie voor de milieueffectrapportage. De Commissie heeft tot vijf weken na sluiting van de inzagetermijn de tijd om haar oordeel te geven in de vorm van een toetsingsadvies. De commissie betreft in haar advies de richtlijnen van het bevoegd gezag, de ingediende adviezen en de inspraakreacties.

6.3 U kunt reageren

Inspiraak

De startnotitie ligt 6 weken ter inzage, van 12 januari tot en met 22 februari 2006. Gedurende deze periode kunnen burgers, belangengroeperingen en overheidsinstanties mondeling of schriftelijk reageren. Het gaat er dan om of naar uw mening alle relevante knelpunten worden benoemd en of de juiste oplossingsalternatieven en (milieu)effecten worden onderzocht. Door in te spreken draagt u bij aan een verantwoorde besluitvorming.

Als u wilt reageren, stuur uw reactie dan vóór 22 februari 2006 naar:

Inspiraakpunt Verkeer & Waterstaat
Startnotitie MER Peilbesluit Veerse Meer
Postbus 30316
2500 GH DEN HAAG

U kunt uw zienswijze ook kenbaar maken via internet: www.inspraakvenw.nl. Als u dat wenst kunt u verzoeken om vertrouwelijke behandeling van uw gegevens. U kunt ook mondeling inspreken. Uw mondelinge reactie kunt u kenbaar maken tijdens een openbare hoorzitting die plaatsvindt op: maandag 6 februari 2006, RWS kantoor Poelendaele, Poelendaelesingel 18 te Middelburg. De hoorzitting begint om 19.30 uur. Als u tijdens de hoorzitting mondeling wilt inspreken, wordt u vriendelijk verzocht dit uiterlijk 2 februari kenbaar te maken aan het Inspiraakpunt Verkeer en Waterstaat, telefoon: 070-3519602.

Informatie

Voor meer informatie over de inhoud van de Startnotitie, kunt u contact opnemen met de projectorganisatie van Rijkswaterstaat Zeeland, telefoon: 0118-622339, Postbus 5014, 4330 KA Middelburg.

Voor inlichtingen over de inspraakprocedure kunt u zich wenden tot het Inspiraakpunt Verkeer en Waterstaat, telefoon 070-3519602 of via internet: www.inspraakvenw.nl

6.4 Planning

In de onderstaande schema's zijn de globale planningen van de procedure voor de startnotitie en de procedure voor het MER en het peilbesluit weergegeven.

Inpraak en advies over de startnotitie is voorzien in de periode januari 2006. De definitieve richtlijnen worden in maart 2006 verwacht.

De planning van het MER en het ontwerppeilbesluit lopen grotendeels parallel. De inspraak en adviesfase voor beide procedures is voorzien in de periode februari/maart 2007.

Startnotitie

	2005					2006		
Startnotitie	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt
- opstellen en accordering								
- inspraak en advies								
- advies richtlijnen Cmer								
- definitieve richtlijnen								

MER en peilbesluit

	2006								2007							
MER	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug
- opstellen en acc.																
- inspraak en advies																
- toetsadvies Cmer																
Ontwerppeilbesluit																
- opstellen																
- inspraak en advies																
- vaststellingsbesluit																
- beroep																

6.5 Formeel betrokken partijen en instanties

In een m.e.r.-procedure zijn verschillende partijen op formele wijze betrokken.

Bevoegd gezag

Het bevoegd gezag is de overheidsinstantie, die bevoegd is om een besluit te nemen over het voornemen van de initiatiefnemer. De Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat is formeel het bevoegd gezag. Voor deze m.e.r. treedt het Directoraat Generaal Water (DGW) namens de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat op als gedelegeerd bevoegd gezag.

Initiatiefnemer

De initiatiefnemer is de instantie die een activiteit wil ondernemen. Deze rol wordt voor het MER/Peilbesluit Veerse Meer vervuld door Gedeputeerde Staten van de provincie Zeeland en Rijkswaterstaat Zeeland (namens de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat). Zij zijn verantwoordelijk voor het opstellen van de startnotitie, het MER en de peilbesluit-procedure.

Commissie voor de milieueffectrapportage

Het bevoegd gezag wordt bij haar besluiten geadviseerd door de onafhankelijke Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie m.e.r.). Deze commissie van deskundigen adviseert het bevoegd gezag over de richtlijnen waar het MER aan moet voldoen. Daarnaast adviseert de Commissie m.e.r. over de juistheid en volledigheid van het MER. De commissie betreft de reacties van insprekers bij haar adviezen.

Wettelijke adviseurs

De wettelijke adviseurs adviseren het bevoegd gezag over de richtlijnen voor het MER en nadat het MER gereed is over de inhoud ervan. De wettelijke adviseurs in de m.e.r.-procedure zijn de VROM-inspecteur en de directeurs van de betrokken beleidsdirecties van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Insprekers

In de m.e.r.-procedure zijn twee perioden van inspraak voorzien, waarbinnen een ieder in de gelegenheid wordt gesteld te reageren op de plannen. De eerste inspraakperiode volgt op de publicatie van de startnotitie. Het is dan voor een ieder mogelijk zijn visie naar voren te brengen en voorstellen te doen voor onderwerpen, die in het MER aan de orde moeten komen. De tweede periode van inspraak volgt op de publicatie van het MER. Dan kunnen de insprekers hun mening geven over de inhoud van het MER. Het inspraakpunt van Verkeer en Waterstaat zal namens het bevoegd gezag de inspraakprocedure coördineren.

6.6 Overige betrokken partijen

Het MER/peilbesluit Veerse Meer is één van de uitvoeringsprojecten van het project “Rondom het Veerse Meer. In het kader van dit project wordt intensief samengewerkt met de gebiedspartners. Deze gebiedspartners worden betrokken bij het opstellen van het MER /Peilbesluit. Naast de in de vorige paragraaf genoemde formeel betrokken partijen spelen ook de volgende partijen een rol in de planstudie voor het Veerse Meer.

Bestuurlijk driemanschap

GS van de provincie Zeeland (gedeputeerde Kramer) en Rijkswaterstaat Zeeland (HID Jacobs) namens de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat en het waterschap Zeeuwse Eilanden (dijkgraaf Gosselaar) vormen als driemanschap “het bestuurlijke dak” boven de projectorganisatie.

Projectgroep/opstellers

De projectgroep bestaat uit de leden van de adviesgroep waterbeheer, waar nodig aangevuld met specialisten. RIKZ levert specialistische kennis die nodig is voor de uitvoering van de m.e.r. en heeft een rol bij de kwaliteitsborging. De Bouwdienst van Rijkswaterstaat adviseert over de op te stellen Startnotitie en MER. Het Inspraakpunt van Rijkswaterstaat begeleidt de inspraak.

Adviesgroep waterbeheer

De Adviesgroep Waterbeheer begeleidt de m.e.r.-procedure en de uitvoering van het peilbesluit Veerse Meer. Zij informeert de opdrachtgevers en de coördinatiegroep en doet voorstellen voor beslissingen die nodig zijn voor de verdere voortgang.

Stuurgroep Rondom het Veerse Meer

In de Stuurgroep Rondom het Veerse Meer zijn de verschillende Zeeuwse partijen op bestuurlijk niveau vertegenwoordigd. De stuurgroep zorgt voor de terugkoppeling naar de bestuurders en de achterbannen. De stuurgroep adviseert de opdrachtgevers van de MER/peilbesluit.

Coördinatiegroep Veerse Meer

Onder de stuurgroep functioneert de Coördinatiegroep Veerse Meer. De coördinatiegroep heeft als taak de projecten uit de gebiedsvisie te coördineren, te plannen en af te stemmen. Zij zorgt voor de beleidsafstemming van besluitvorming in de stuurgroep.

Betrokken partijen

	Formele opstellers					Overlegpartners	
	Bevoegd gezag	Initiatiefnemer	Bestuurlijke driemanschap	Projectgroep/opstellers	Adviesgroep waterbeheer	Coördinatiegroep Veerse Meer	Stuurgroep Rondom het Veerse Meer
Rijkswaterstaat Zeeland		X	X	X	X	X	X
DGW	X						
RWS-RIKZ				X	X		
RWS-Bouwdienst				X			
RWS-Inspiraakpunt				X			
Provincie Zeeland		X	X	X	X	X	X
Waterschap Zeeuwse Eilanden			X		X	X	X
Gemeente Noord-Beveland						X	X
Gemeente Goes						X	X
Gemeente Middelburg						X	X
Gemeente Veere						X	X
Kamer van Koophandel						X	X
Staatsbosbeheer							X
Vereniging Natuurmonumenten							X
Breed Overleg Deltawateren							X
Hiswa							X
Recron							X
MKB/Horeca							X
ZLTO/Vekabo							X
Zeeuws Particulier Grondbezit							X
Ver. van Veerse Meer Vissers							X
Zeeuwse Milieufederatie							X

Colofon

Uitgave

Projectgroep MER/Peilbesluit Veerse Meer, december 2005

Projectgroep

Jan Willem Slager, projectleider (Rijkswaterstaat Zeeland)

Eugene Daemen (Rijkswaterstaat Zeeland)

Albert Holland (Rijkswaterstaat Zeeland)

Kristen Wolfstein (Rijkswaterstaat Zeeland)

Hanny Sliepen (Rijkswaterstaat Bouwdienst)

Arnold Keizer (Provincie Zeeland)

Tjeerd Blauw (Provincie Zeeland)

Jos Vaessen (Provincie Zeeland)

Monique Ekkebus (Provincie Zeeland)

Jan-Auke van Werkum (Waterschap Zeeuwse Eilanden)

Jan Veeke (DHV)

Otto Hettinga (DHV)

Redactie

DHV Ruimte en Mobiliteit (redacteur: Otto Hettinga, projectleider: Jan Veeke)

Foto's

Projectorganisatie Rondom het Veerse Meer

Voorgeving omslag

Provincie Zeeland, afdeling Informatievoorziening en Documentatie